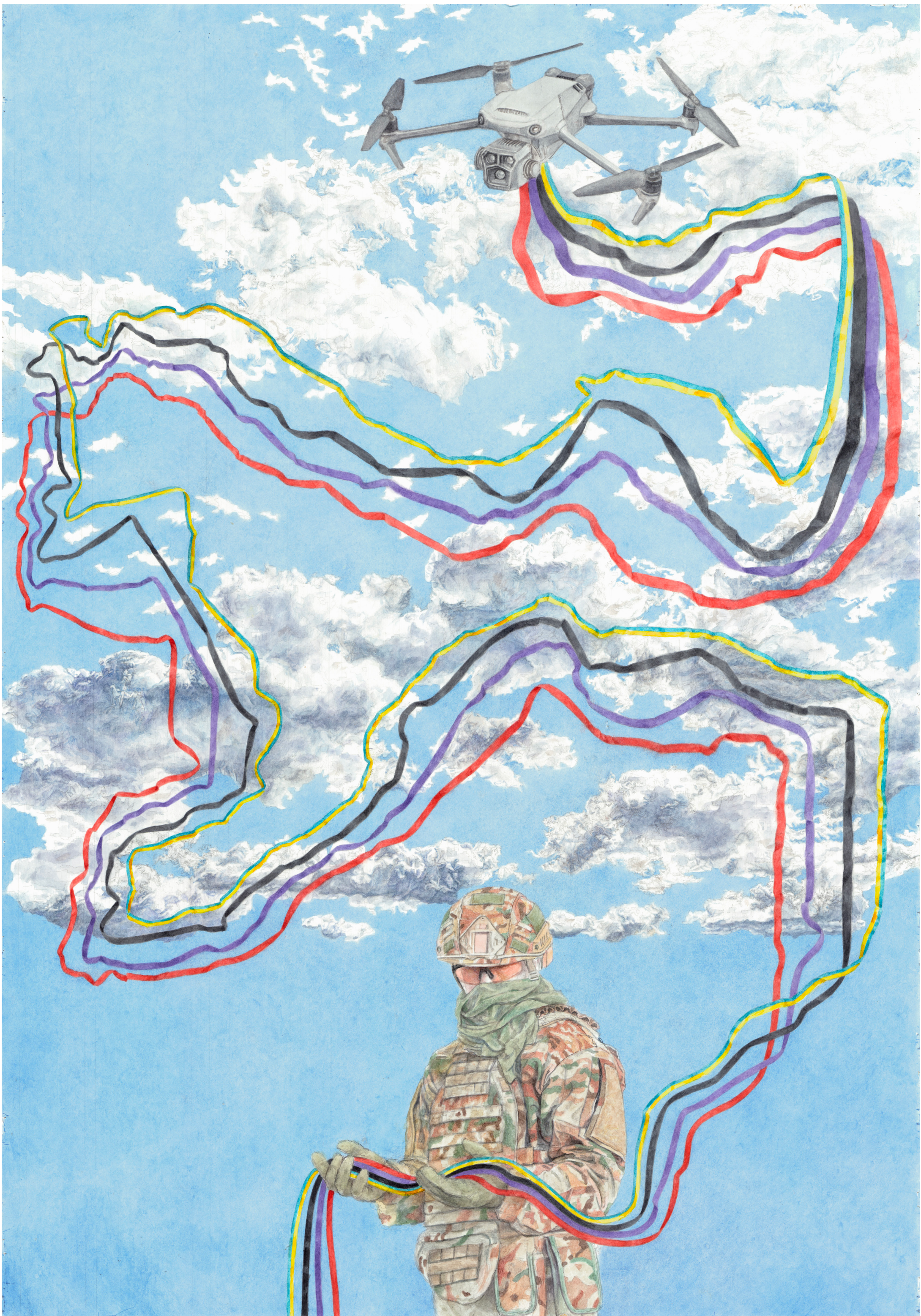

Davyd Chychkan

1986–2025

kresba ze série

Se stužkami a vlajkami, 2022–2023

reprodukováno se svolením Hanny Tsyby

vzpomínka

Seznámili jsme se téměř před dvaceti lety. Všichni víte, kým jsme tehdy byli, a čím jsme trávili svůj čas. A vlastně i kým jsme zůstali dodnes. O Davydovi říkali: *„Tenhle klučina už měl kupu otřesů mozku, zná ho a počítává na něj každý neonácek, ale on je nebojácný.“* A opravdu to tak bylo. Později jsem pochopil, že si svůj strach racionalizoval a udolával ho svým přesvědčením, etikou. Mnohokrát unikal smrti před nožem pouličního fašisty, ale neunikl dronu fašistického okupanta.

Davyd byl po mém boku mnoho let. Ve všech politických, sociálních a odborových procesech byl při mně. Na náměstích, ulicích, v zapadlých uličkách, při tajných policejních vyšetřováních – bok po boku. V kuchyních, ve kterých se smí při dlouhých diskusích kouřit – také. Svět bohémského života mi ukázal právě on. Otevřel mi oči ke světu současného umění, který současně metodicky a vytrvale kritizoval.

[...]

Přímočarost, s jakou Davyd naplňoval své ideje, se mohla zdát naivní. Ale to jen na první pohled. Jeho anarchosyndikalistická přesvědčení byla hluboká, erudovaná a praktická. Tuto upřímnost používal jako provokaci, jako nový jazyk pro náš postmoderní svět bez pravdy. Říkat pravdu je dnes provokací a říkat ji přímo se zdá být přímo jurodivé. Jestliže se současnému ‚zdravému rozumu‘, kterému dominuje logika růstu, zdají Davydovy ideje nezávislé, svrchované, antiautoritářské, beztrídní, feministické, progresivní, sociální a socialistické Ukrajiny lehkovážné a dětinské, nám se jeví lehkovážným a dětinským politický a ekonomický systém, ve kterém je hlavní zisk.

Takovému světu cynismu, predátorství, exploatace a diskriminace čelíme. Dnes je na vzestupu. Ukrajina hoří a v tom ohni zahynul i Davyd. Nad světem se stahují mračna fašismu. Davydův boj byl pravdivý a nebyl marný. Systém, který dává jedincům možnost žít v nepatřičné dekadentní rozkoši na úkor milionů jiných. Systém, který dovoluje zneužívat práva silnějšího. Který toleruje invazi fašistického Ruska, jaká nám vzala Davyda i mnoho dalších. Takovému světu cynismu, predátorství, exploatace a diskriminace čelíme. Dnes je na vzestupu. Ukrajina dnes hoří a v tom ohni zahynul i Davyd. Nad světem se stahují mračna fašismu. Boj Davyda byl pravdivý a nebyl marným. Čeká nás ještě dlouhý boj. Kurdští bratři a sestry nazývají takové jako Davyd šehídy, mučedníky. Odplata za jejich oběť dopadne na naše protivníky. Představa Davyda pro mě bude v dalším odboji morálním kompasem a nenechá mě klesnout na duchu. Doufám, že pro vás také. Pro ty, kdo sdílíte naše přesvědčení, přijměte mou soustrast a přidejte se k našemu odboji.

– Lesik, Davydův blízký přítel od let formování kyjevského pouličního boje proti fašismu nultých let a v současnosti spolubojovník z řad Ozbrojených sil Ukrajiny *(úryvek ze smuteční řeči)*

Davyd Chychkan byl jedním z nejvýraznějších a nejosobitějších představitelů současného ukrajinského umění s osobitým a rozpoznatelným rukopisem. V polovině nultých let důsledně rozvíjel kritický směr umění, kdy použil vlastní uměleckou praxi jako instrument transformace společnosti. Aktivní občanský postoja politická uvědomělost byly neoddělitelné prvky jeho tvorby. Proto v umění propagoval ideje anarchismu a zkoumal historii ukrajinského moderního projektu a levicových politických myšlenek. Pracoval s médiem grafiky, malby, street artu, performance a textu.

Během totální invaze nepřijímal Davyd, tehdy již jako ve světě známý umělec, pozvánky [na rezidence a pobyty] mezinárodních institucí a zásadně odmítal vyjíždět za hranice Ukrajiny, byť jen dočasně. Realizoval několik výstavních projektů v Ukrajině, včetně série muralů s válečnou tematikou v Záporoží a Užhorodu. V roce 2024 vstoupil Chychkan dobrovolně do řad Ozbrojených sil Ukrajiny. Ignorujíc možnosti sloužit v bezpečnějších podmínkách, jak by dovoloval jeho zdravotní stav a sociální kapitál, se Davyd připojil k pěchotní minometné rotě 241. kyjevské brigády. Konkrétně k četě, kde sloužili jeho stejně smýšlející kolegové – anarchisté a antiautoritáři. Po roce boje na frontě zahynul Davyd Chychkan 10. srpna 2025 na Orichivském směru fronty v Záporožské oblasti, nedaleko od Huljajpole, kde byla na počátku 20. století založena první anarchistická republika.

Poslední umělecký projekt Davyda Chychkana *„Se stužkami a vlajkami“* byl zamýšlený jako projekt, který se dále rozvíjí. Grafická série, kterou autor doplňoval, zobrazuje členky a členy anarchistického a antiautoritářského hnutí, kteří bránili Ukrajinu nebo v ozbrojeném odporu padli. Projekt měl za cíl zaznamenat a ukázat, jaká politická přesvědčení nesou účastnice a účastníci této války, aby zdůraznil zásadní rozdíl mezi armádou svobodných lidí a anonymní masou ruských okupantů. Kromě toho projekt odkazoval na dějiny Ukrajinské národní republiky a výše zmíněné Huljajpolské republiky, která existovala mezi roky 1918 a 1921 na území dnešní Záporožské a Dněpropetrovské oblasti. Na skupinových portrétech mezi současníky zobrazoval Nestora Machna – ukrajinského anarchistu, vojenského a politického lídra 20. století, velitele Revoluční povstalecké armády a ideového zakladatele Huljajpolské republiky, který k boji proti ruskému imperialismu inspiroval jak autora, tak anarchisty a anarchistky z celého světa.

Série prací, které stylově následují politický plakát konce 19. a první poloviny 20. století, využívá klíčové symboly, konkrétně vlajky a stuhy, které označují politické myšlenky a hnutí. Modrozlutá barva představuje nezávislou Ukrajinu, černá barva stužky se odkazuje k anarchismu, fialová k feminismu a červená k antiautoritářskému socialismu. Vlnky stužek, které přecházejí z jednoho díla do druhého, zároveň spojují tuto sérii s předchozím projektem umělce *„Stužky a trojúhelníky“*, který byl vystaven na začátku února 2022 ve Lvovském městském uměleckém centru. Tuto výstavu umělce ovšem překazila invaze ruských vojsk do Ukrajiny. Zato série *„Se stužkami a vlajkami“* byla naposledy uvedena v roce 2023 symbolicky právě v Záporoží.

Davyd Chychkan žil a pracoval v Kyjevě, kde se také roku 1986 narodil do rodiny umělců Tetiany Iliachové a Illii Chychkana. Davyd nebyl prvním vojákem ve známé dynastii umělců. Jeho praděd Leonid Chychkan, zasloužilý umělec a pedagog Kyjevské akademie umění bojoval v druhé světové válce, z níž se a vrátil vyznamenán řády a medailemi. Jeho práce byly v roce 2022 Rusy ukradeny a odvezeny ze sbírek Chersonského oblastního muzea umění.

– Hanna Tsyba, Davydova manželka, nejbližší spolupracovnice, spolubojovnice v politických potyčkách